

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Miladou Haplovou v právní věci žalobce **K.B.**, bytem, zast. JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem se sídlem Symfonická 1496/9, 158 00 Praha 5, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o zvýšení starobního důchodu, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 14.10.2011, č. j.,

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 14.10.2011 č.j. **se zrušuje** a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci na nákladech řízení částku 2.880,-Kč do 30-ti dnů od právní moci rozsudku k rukám advokáta.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 14.10.2011, č. j. žalovaná podle § 88 odst. 8 zák. č. 582/1991 Sb., a § 90 odst. 1 písm. c) zák. č. 500/2004 Sb., rozhodnutí ČSSZ, č.j. ze dne 12.7.2011 změnila tak, že podle § 56 odst. 1 písm. b) zák. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, se žádost o zvýšení starobního důchodu ze dne 17.5.2011 zamítá. Proti rozhodnutí ze dne 12.7.2011 podal účastník řízení námitky jednak proto, že ust. § 24 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění se žádostí o úpravu důchodu nesouvisí a dále proto, že v případě neoprávněného vyloučení ze střední školy došlo k většímu zásahu do práv občana, než v případě vyloučení z vysoké školy, neboť tento student měl ukončené středoškolské vzdělání a větší možnosti pracovního uplatnění. Podle účastníka řízení je nutné uplatnit teleologický výklad ve smyslu nálezu Ústavního soudu, který citoval a navrhl, aby žádosti o zápočet bylo vyhověno. Žalovaná s odkazem na citované ustanovení § 24 odst. 5 zák. č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích dospěla k závěru, že v oblasti důchodového zabezpečení se odškodňují pouze křivdy způsobené vyloučením ze studia na vysoké škole a žalovaná jako orgán státní správy se při rozhodování v oblasti sociálního zabezpečení nemůže odchýlit od závazných zákonných ustanovení. Argumentaci zástupce účastníka řízení nemůže zohlednit, jelikož ji k tomu žádné zákonné ustanovení

neopravňuje. Proto námitky zamítla a rozhodnutí, kterým ČSSZ zamítla žádost účastníka řízení o zápočet doby nedokončeného studia na průmyslové škole a následný přepočet výše starobního důchodu zamítla.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce v zákonné lhůtě žalobu, v níž namítal, že zásadní problém spočívá v tom, že podle § 24 odst. 5 zákona o mimosoudní rehabilitaci se odškodňují jen křivdy způsobené vyloučením ze studia na vysoké, nikoliv střední škole. Žalobce má za to, že je třeba hledět na smysl tohoto ustanovení v tom, aby byli přiměřeně odškodněni studenti za minulého režimu neoprávněným vyloučením ze školy. Neoprávněným vyloučením ze střední školy došlo k většímu zásahu do práv občana, než v případě vyloučení z vysoké školy, neboť takový student měl ukončené středoškolské vzdělání s mnohem lepší možností uplatnění než student vyloučený ze střední školy. Žalobce má za to, že pokud neoprávněně vyloučení studenti vysokých škol zápočet dob dostávají a studenti jiných vyšších škol nikoliv, dochází k nerovnosti těchto studentů, kteří byli obdobným způsobem diskriminováni, což je v rozporu s ust. čl. 1 Listiny základních práv a svobod o rovnosti občanů. Žalobce navrhl, aby soud ust. § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích vyložil tak, že se vztahuje na všechny vyšší školy, než je škola základní, nebo aby jednání přerušil a věc předložil Ústavnímu soudu ČR k vyslovení nálezů, že se z ust. § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích vypouští slova vysokých a vysokoškolských z důvodů shora. Jinak navrhl, aby soud rozhodnutí žalované zrušil a věc vrátil žalované.

Žalovaná ve vyjádření uvedla, že žalobce dne 20.5.2011 uplatnil žádost o zápočet (odškodnění) podle ust. § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích a předložil doklad První vyšší průmyslové školy strojnické v Brně ze dne 11.9.1957 o vyloučení ze studia na této škole a dopis Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 4.8.2000. Podle žalované z ust. § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích vyplývá, že v oblasti důchodového zabezpečení se odškodňují pouze křivdy způsobené vyloučením ze studia na vysokých školách a žalovaná se nemůže nikterak od závazných zákonných ustanovení odchýlit a argumentaci žalobce zohlednit, neboť jí k tomu žádné zákonné ustanovení neopravňuje. Navrhla, aby soud žalobu zamítl.

Žalobce v replice k vyjádření uvedl, že soud může argumentaci zohlednit s přihlédnutím k vyšším ústavně garantovaným právům občanů a poukázal na rozsudek NSS ze dne 28.6.2007, č.j. 4 Ads 10/2006-76. V projednávaném případě může tedy obecný soud dojít k závěru, že pokud se rehabilitace podle § 18 odst. 3 zákona o mimosoudních rehabilitacích vztahuje na žáky a studenty, kteří byli „vyloučení ze studia na školách poskytujících střední nebo vyšší vzdělání a na vysokých školách“, pak důchodové nároky podle § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích je třeba přiznat stejnému okruhu osob, jinak by docházelo k porušení práva na rovnost podle čl. 1 Listiny základních práv a svobod.

Oba účastníci souhlasili s tím, aby soud rozhodl bez nařízení ústního jednání.

Ze správního spisu soud zjistil, že žádosti ze dne 17.5.2011, doručené žalované dne 27.5.2011 žalobce žádal o přepočet důchodu provedením zápočtu dob podle ust. § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích na základě rozhodnutí Rady Krajského národního výboru v Brně ze dne 6.9.1957, č. Škol-9626/57-LG a sdělení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 4.8.2000, sp. zn. 23024/2000-14. Pokud se týká prvního dokumentu,

První vyšší průmyslová škola strojnická v Brně, Sokolská 1, pod. č. 521/57 ze dne 11.9.1957 oznámila žalobci toto: „Ředitelství průmyslové školy strojnické v Brně, Sokolská 1, Vám oznamuje, že jste podle rozhodnutí Rady Krajského národního výboru v Brně ze dne 6. září 1957, čís. Škol-.....-LG vyloučen ze školy. Toto rozhodnutí o vyloučení je konečné a lze proti němu podat jen stížnost k Ministerstvu školství kultury. Důvodem k vyloučení je skutečnost, že neposkytujete záruky za správný poměr k lidově-demokratickému zřízení naší republiky a že další ponechání na studiu na výběrové odborné škole není slučitelné s předepsanými výběrovými hledisky.“ Podepsán ředitel s otiskem kulatého razítka Průmyslová škola strojnická Brno. V dopise ze dne 4.8.2000 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR sděluje, že na základě ust. § 18 odst. 3 zákona o mimosoudních rehabilitacích došlo ke zrušení rozhodnutí o vyloučení ze školy odůvodněného „neposkytnutím záruky za správný poměr k lidově-demokratickému zřízení republiky“ ex lege, dne 1.4.1991, kdy ust. § 18 odst. 3 zákona nabylo účinnosti.

Úkolem soudu je posoudit, zda ust. § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích lze vztáhnout na případ žalobce - studenta vyloučeného ze studia na střední škole prokazatelně z důvodů uvedených shora.

Při posuzování této žalobní námitky soud vycházel např. těchto z nálezů Ústavního soudu ČR:

Sp. zn. II. ÚS 244/98, ze dne 13.3.2011, že „Zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, je specifickým předpisem, jehož dominantním cílem je zmírnit následky některých majetkových a jiných křivd. Celý Zákon i jeho jednotlivá ustanovení je třeba vykládat tak, aby bylo tohoto cíle možno dosáhnout a aby byly zohledňovány zájmy oběti.“

Sp. zn. IV. ÚS 691/01, ze dne 27.11.2002, že „Smyslem zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, je zmírnit následky některých majetkových a jiných křivd, učiněných v rozhodném období (§ 1 odst. 1). Z tohoto pohledu není možno při aplikaci tohoto zákona postupovat příliš restriktivně a formalisticky, nýbrž naopak je nutno používat jej velmi citlivě, vždy s ohledem na okolnosti konkrétního případu a zejména s ohledem na citovaný smysl a účel tohoto zákona.“

Sp. zn. II ÚS 66/98, ze dne 2.2.1999, že „Zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, v § 1 odst. 1 proklamuje, že se snaží zmírnit některé majetkové křivdy spáchané v rozporu se zásadami demokratické společnosti, respektující práva občanů, vyjádřená Chartou OSN, Všeobecnou deklarací lidských práv a navazujícími mezinárodními pakty o občanských, politických, hospodářských, sociálních a kulturních právech. Zákon sám nemůže podchytit jmenovitě veškerá jednání, která vedla k tomuto porušování, a proto vytyčil základní morální výkladový princip, který vychází ze základních lidských a občanských práv.“

Sp. zn. I. ÚS 15/98, ze dne 19.1.1999, že „Ústavní soud ve své dosavadní rozhodovací činnosti vycházel z nutnosti respektovat vůli zákonodárce, pokud jde o naplnění smyslu restitučních zákonů, kterým je zmírnění křivd spáchaných v období nesvobody, v návaznosti na jednotlivé zákonodárcem formulované restituční důvody, a podpořil tendenci

těch obecných soudů, které přistoupily k restitučním předpisům jako ke speciální právní úpravě se všemi důsledky z toho plynoucími. Tedy včetně oprávnění i povinnosti soudu přezkoumávat, zda rozhodnutí správního orgánu vydané v období nesvobody bylo či nebylo důsledkem politické perzekuce nebo postupu porušujícího obecně uznávaná lidská práva a svobody. Politickou perzekuci je povinen brát v úvahu každý soud zabývající se restitucí, protože její existence je jedním z důležitých důvodů restituce.“

Sp. zn. II. ÚS 96/97, ze dne 1.9.1998, že „Soudy jsou oprávněny zkoumat okolnosti spojené s vydáním správního aktu, pokud je pravděpodobné, že správní akty vydané v letech 1950 - 1955 byly vydány v důsledku politické perzekuce drobných podnikatelů a živnostníků. Podmínkou tohoto postupu pak je, že existuje právně významná skutečnost, která zakládá hmotněprávní předpoklad pro důvodné uplatnění restitučního nároku. K problematice restitučních předpisů je tedy nutno přistupovat jako k předpisům v systému právních předpisů ČR speciálním, zahrnujícím oprávnění obecných soudů přezkoumávat, zda správní rozhodnutí byla vydána v důsledku politické nesvobody nebo postupem porušujícím obecně uznávaná lidská práva a svobody podle ustanovení § 6 odst. 2 ve spojení s § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů.“

Pro posouzení věci je třeba se zabývat v duchu shora citovaných závěrů Ústavního soudu vztahem ust. 18 odst. 3 zákona o mimosoudních rehabilitacích k ust. § 24 odst. 5 téhož zákona. V tomto směru již Nejvyšší správní soud vyslovil ve věci č.j. 6 Ads 4/2006-32, ze dne 7.3.2007 úvahuže aktivity zákonodárce a moci výkonné v oblasti nápravy křivd způsobených v období let 1948 - 1989 postrádají vzájemnou provázanost a za časté i logiku; o to těžší je úloha osudu, jenž má být tím, kdo poskytne ochranu právům osob, jež byly v těchto letech postiženy a náprava křivd, jež se takovým osobám udály, byla prováděna ze strany zákonodárce a dokonce i moci výkonné bez potřebných souvislostí a ohledů na osud jednotlivých skupin postižených osob.“.... „Soudy pak mají být tou mocí, která veškeré tyto nedostatky zhojí a vyhoví subjektivním pocitům těch, kteří v období let 1948 - 1989 pocítili velmi krutě, jak byla prosazována doktrina komunistického režimu.“ Tato úvaha o absenci systémových vazeb v zákonech a předpisech upravujících nápravy křivd platí i na posuzovanou věc.

Soud tedy shrnuje: podle shora uvedených rozhodnutí Ústavního soudu s přihlédnutím k citovanému rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, se soud řídil mnohokrát zdůrazňovanou zásadou výkladu zákona o mimosoudních rehabilitacích a to, že není možno při aplikaci tohoto zákona postupovat příliš restriktivně a formalisticky, nýbrž jej používat velmi citlivě, vždy s ohledem na okolnosti konkrétního případu a zejména s ohledem na citovaný smysl a účel tohoto zákona. Skutečnost, že ust. § 18 odst. 3 zákona o mimosoudních rehabilitacích se týká žáků a studentů vyloučených v důsledku politické perzekuce ze studia na školách poskytujících střední nebo vyšší vzdělání a na vysokých školách, pak navazující ust. § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích podle projednávajícího soudu, stejně jako Nejvyššího správního soudu ve věci shora uvedeně, postrádá vzájemnou provázanost i logiku, a proto je úkolem soudu, aby poskytl ochranu právům žákovi střední školy, který byl v roce 1957 postižen a napravil křivdu, která mu byla způsobena vyloučením ze studia na střední škole z důvodu“že neposkytujete záruky za správný poměr k lidově-demokratickému zřízení naší republiky, a že další ponechání na studiu na výběrové odborné škole není slučitelné s předepsanými výběrovými hledisky“, tedy

pokračování

34 Ad 6/2012-16

v důsledku politické nesvobody v té době porušující jeho obecně uznávaná lidská práva a svobody a odstranil takto vzniklou nerovnost v případě žáků a studentů středních a vyšších škol a vysokoškolských studentů, která působí ve vztahu ke studentům vyšších a středních škol diskriminačně. Z uvedeného závěru soudu vyplývá pro žalovanou, potažmo ČSSZ povinnost rozhodnout o žádosti žalobce ze dne 17.5.2011 obdobně jako v ust. § 24 odst. 5 zákona o mimosoudních rehabilitacích týkající se vyloučení ze studia studentů vysokých škol.

Soud proto ve smyslu ust. § 78 odst. 1 napadené rozhodnutí zrušil a vrací věc žalované se závazným právním názorem shora uvedeným, na základě něhož rozhodne o námitkách žalobce proti rozhodnutí ČSSZ ze dne 12.7.2011, č.j. 370 105 427 a ČSSZ zaváže shodným právním názorem.

Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ust. § 60 odst. 1 s.ř.s., neboť úspěšný žalobce má ve smyslu tohoto ustanovení právo na náhradu nákladů řízení. Na nákladech řízení zástupce žalobce účtoval podle § 9 odst. 2, § 11 odst. 1 a),d), § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb., za 3 úkony právní pomoci po 500,-Kč, 3x 300,-Kč paušální částku a navýšení, neboť je plátcem DPH. Dohromady jde o částku 2.880,-Kč, kterou je žalovaná povinná zaplatit do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 27. září 2012

JUDr. Milada Haplová, v.r.
samosoudkyně

